

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *A Nemzeti Színház első terve*

Forrás: *Magyarország*

Bp

(Hely)

1925. 7. 19.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

792

Hely

Nemzeti Színház

Idő

"18"

Személy

Helyszám

A Nemzeti Színház első terve

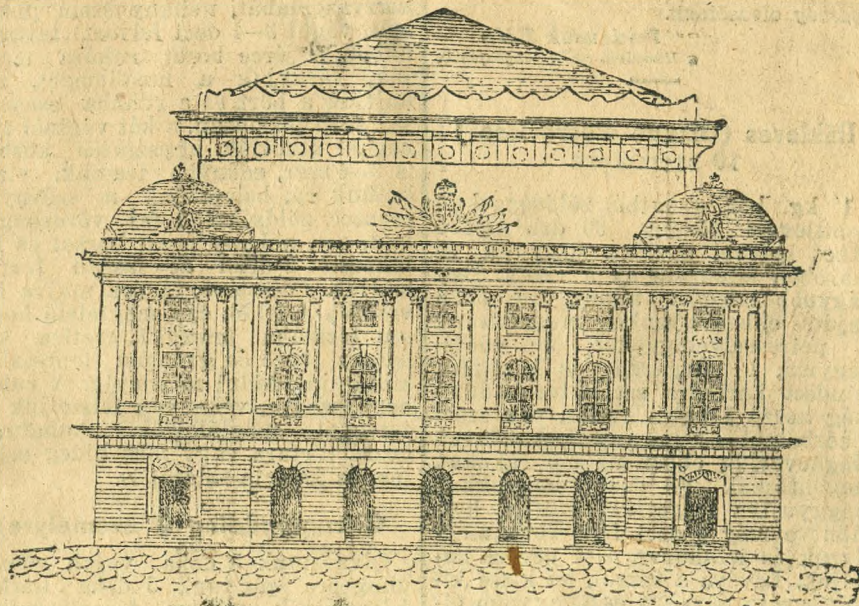
Mikor a magyar színészek, akik az 1830–36. években nemes Pest vármegye atyai pártfogása alatt Budán játszottak, csupa lelkesedéstől hevítve egyre jártak át Pestre a vármegyházába, könyörögtek, hogy építsen az ország egy állandó színházat a magyar Tháliának is. A német színház ott pompázott a »theátrum piacán« — amit ma Vörösmarty-térnek hívunk. Nagyszerű, pompás otthon volt az a német muzsa számára, melyet, midőn ünnepélyesen megnyitottak, a nyitányt Beethowennel iratták s az alkalmi darabot az akkor népszerűségben Goethét is lepipáló Kotzebue

írta s nagy keservére az önérzetes magyar aktoroknak és aktriszkáknak, azon az estén a német komédiásoknak a Budán játszó magyar színészeknek kellett statisztálniok. (Déryné három napra ágybafeküdt egészségesen, csak hogy ez az arcpirító szégyen meg ne essen vele!)

A harmincas évek közepén a színházépítés dolgában még csak az agitáció folyt, amely hol-hol felsajgó reménységgel tölté el a mi derék színészeinket, de sokszor bizony minden igaz és őszinte tervet hiábavalóvá tett.

A nemzet reformátorainak legnagyobbja, Széchenyi István gróf egész önállóan tervezgette az állandó magyar színház felépítését. Ő ott szerette volna látni a Tháliának szentelt csarnokot, ahol ma a Magyar Tudományos Akadémia palotája áll. Fáy Andrással együtt tervezgette, de amikor Földváry, Gá-

A Magyar Nemzeti Színház első tervének rajza

Lás

1825. 7. 19.

Op

bör, Pest vármegye agilis-alispánja a színház céljára megvette azt a házat, amely a Hatvani-utca és a Szép-utca sarkán állott, ezzel a lelkes főúr szép tervét megsemmisülve látván, így írt Fáy Andrásnak:

»Tegnap megtudtam, hogy tervem semmivé lett. Igazán sirni tudtam volna.«

A telkek és rajta az egyemeletes épület két évig a vármegye theatriumi alapjának tulajdonát képezte, de midőn a vármegye Grassalkovich Antal hercegtől a színház céljára a kerepesi-uti telket ajándékba kapta, akkor Földváry a hatvani-utcai telket eladta Batthyay

Lajos grófnak, Magyarország későbbi miniszterelnökének és mártírjának. E család kezéből került 1871-ben a Nemzeti Kaszinó tulajdonába, amelyben ma is van.

A színházépítés nemcsak a színészek reménysége volt akkor, de az — építészeké is. Egy ilyen reménykedő építőmester, Eberl Károly is csinált egy tervet s azt, ugy látszik, sokszorosítva, a közönség közé szórni óhajtotta, remélvén, hogy tervét közóhájja lesz képes tenni. Ennek a sokszorosításnak egy példánya fennmaradt s azt, mint magyar művelődéstörténeti kuriózumot, itt bemutatjuk. Rendkívül kár, hogy az épületnek csak a homlokzatáról maradt fenn terv, belső beosztásáról így mit sem tudunk.

Eberl Károly lelkesedésének és nemes igyekezetének ez az emléke bizonyos fényt derít reá. Elvitathatatlan, hogy terve nyugati műveltségről és izlésről tesz tanuságot.